

Co-funded by
the European Union

**GROWS – Преминаване към зелена
икономика чрез устойчиво обучение по
управление на отпадъците в сектора на
професионалното образование и обучение**

*WP2: Инструментарии за разработване на
зелена стратегия в ПОО
Транснационален доклад*

Подготвен от CARDET

Април, 2024

Съдържание

Резюме.....	2
1. Очертаване на контекста – Кабинетно проучване.....	3
1.1 Въведение	3
1.2 Настоящи стратегии за зелено образование	4
1.3 ЕЗП за управлението на отпадъците практическото ѝ приложение в ПОО.....	6
1.4 Успешни примери	9
2. Консултация с експерти	10
2.1 Въведение	10
2.2 Запознатост с управлението на отпадъците.....	10
2.3 Източници на информация за практики за управление на отпадъците.....	11
2.4 Ролята на членовете на общността за подобряване на практиките за управление на отпадъците	11
2.5 Предизвикателства в настоящата система за управление на отпадъците	12
2.6 Екологични или здравни притеснения, свързани с управлението на отпадъците.....	13
2.7 Образователни и информационни програми за насърчаване на отговорни практики за управление на отпадъците	13
2.8 Наблюдения относно управлението на отпадъците в институции за ПОО.....	14
2.9 Пречки пред изхвърлянето на отпадъци или усилията за рециклиране в сектора на ПОО	15
2.10 Образование и обучение, предоставяни на обучаеми и персонал в ПОО относно управлението на отпадъците.....	16
2.11 Препоръки за подобряване на практиките за управление на отпадъците в институции за ПОО	17
3. Резултати от анкетното проучване	18
3.1 Въведение	18
3.2 Профил на участниците.....	19
3.3 Екологична осведоменост.....	19
3.4 Устойчиво управление на отпадъците.....	19
3.5 Зелен преход	20
4. Заключение	21
5. Приложения	23
5.1 Въпроси за кабинетното проучване.....	23
5.2 Въпроси за фокус групите	23
5.3 Въпроси за анкетното проучване	24

Резюме

Настоящият транснационален доклад е резултат от преглед на националните доклади, изготвени в рамките на проекта GROWS в партньорските държави. По-конкретно, той разглежда практиките за устойчиво управление на отпадъците в Полша, Кипър, Гърция, България, Португалия и Италия, като се фокусира върху стратегиите в сектора на професионалното образование и обучение (ПОО). За да се очертае по-ясно какво се случва в партньорските държави, всички партньори проведоха обстойно проучване на нормативната уредба и актуалното състояние на зеленото образование и образованието по управление на отпадъците. Това бе последвано от интервюта с доставчици на ПОО, както и от анкетно проучване сред преподаватели и обучаеми, с цел събиране на информация „от терена“ и определяне на областите, към които проектът следва да насочи усилията си.

За профила на всяка държава бе направен кратък обзор според населението, мащаба на икономиката и специфичните ѝ характеристики. Разнообразната икономика на Полша разчита силно на индустрията, селското стопанство и разрастващия се сектор на услугите, което подчертава значението на екологичното образование и практиките за управление на отпадъците. Икономиката на Кипър се основава предимно на туризма, селското стопанство и услугите. Основните екологични предизвикателства, пред които е изправена страната, са урбанизацията, отпадъците, свързани с туризма, и ограниченото пространство за депониране. В Португалия програмите за ПОО играят жизненоважна роля за насърчаване на приобщаването и ученето през целия живот, с цел повишаване на пригодността за заетост и справяне с образователни предизвикателства. Италия се сблъсква с уязвимост към климатичните промени, докато Гърция изпитва екологичен натиск, обусловен от икономика, зависима от туризма. България, стратегически разположена в Югоизточна Европа, подчертава както формалните, така и неформалните образователни възможности за изграждане на умения у обучаемите за опазване на околната среда. Заедно тези държави демонстрират различни подходи и предизвикателства в стремежа си към устойчиво управление на отпадъците в сектора на ПОО.

1. Очертаване на контекста – Кабинетно проучване

1.1 Въведение

Чрез кабинетно проучване всички партньори анализираха Национален доклад за съвременното състояние относно устойчивото управление на отпадъците, със специален фокус върху стратегии за постигане на зелен преход в сектора на ПОО. Използваните източници бяха надеждни и релевантни, като данните са събирани през последните години. По-стари данни също могат да бъдат използвани за сравнение с по-нови, за да се покажат тенденции в развитието на концепциите или за да се посочат количествени прогнози.

Докладът започна с изготвяне на общ профил на държавите и общ контекст за всяка от шестте партньорски държави, участващи в проекта, както и участие във формалното образование, неформалното образование и обучение и информалното учене. Започвайки от Полша – екологичното образование има дълга история, датираща от създаването на Образователно-дидактическият център в Национален парк Ойцов през 1991 г. Въпреки наличието на множество институции и правни рамки, насочени към опазване на околната среда (като Министерството на климата и околната среда и Закона за управление на отпадъците), все още има предизвикателства при прилагането на ефективно екологично образование. Липсата на актуализации на Националната стратегия за екологично образование от 2001 г. насам и ограниченото внимание към екологични теми в учебните програми очертават области за подобрене. По подобен начин Португалия подчертава екологичната грамотност чрез инициативи като Основни компетентности за екологично образование за устойчивост и програми като „Екоучилища“ и „Млади репортери за околната среда“. Италия постигна напредък в интегрирането на екологично образование в учебните програми, включително въвеждането на задължително обучение по климатичните промени в училищата от 2019 г. Националната програма за екологично образование, информация и обучение цели разпространение на програми за екологично образование в цялата страна. Гърция и Кипър също приоритизират зеленото образование, като се фокусират върху повишаване на осведомеността, обучение на учители и сътрудничество с различни заинтересовани страни. Въпреки тези усилия, има място за подобрене – особено по отношение на последователност между образователните нива, осигуряване на актуални ресурси и насърчаване на ангажираността на общността. България, чрез Националния план за управление на отпадъците и Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето, се стреми да интегрира екологичното образование в системата на професионалното образование, подготвяйки обучаемите за зелената икономика и устойчивото развитие. Като цяло тези държави признават значението на екологичното образование за справяне с настоящи и бъдещи екологични предизвикателства и предприемат стъпки за подобряване на образователните си системи в тази посока.

1.2 Настоящи стратегии за зелено образование

Въз основа на ключови директиви и политики като Европейската програма за умения, Рамката за образование за устойчиво развитие до 2030 г. и др., всяка държава изготви критичен преглед на настоящите стратегии и политики за екологично образование. Макар да е постигнат напредък във всяка държава, предизвикателства като остарели стратегии, липса на осведоменост и проблеми с прилагането на нормативната уредба продължават да съществуват.

Полша отдавна признава значението на опазването на околната среда и екологичното образование. Институции като Министерството на климата и околната среда и Националният фонд за опазване на околната среда и управление на водите насърчават дейности и стратегии в тази област. Въпреки всеобхватното законодателство, екологичното образование среща трудности поради остарели стратегии и недостатъчна осведоменост сред преподавателите. От 2017 г. страната е въвела Единна система за разделно събиране на отпадъци, която прави задължително отделянето на битовите отпадъци, макар че прилагането ѝ няма санкции. Националният фонд за опазване на околната среда и управление на водите изпълнява програми за разпространяване на знания по климат, опазване на околната среда и устойчиво развитие. Необходима е обаче актуализация на стратегиите, тъй като Националната стратегия за екологично образование не е променяна от 2001 г. Проучване от 2023 г. показва липса на осведоменост сред учителите относно разликите между екологично образование и образование за устойчиво развитие. Макар Полша да се придържа към директивите на ЕС, ефективното прилагане изисква многостранни действия и оценяване на различни нива.

Гърция поставя приоритет върху зеленото образование за устойчиво развитие, като се фокусира върху екологичната осведоменост, интеграция между образователните нива и обучение на учители, като същевременно си сътрудничи с институции, НПО и международни партньори. Стратегията ѝ е в съответствие с международни рамки като Европейската програма за умения и Рамката за образование за устойчиво развитие до 2030 г., като целта е развитие на зелени умения и компетентности за устойчива икономика. За постигане на Цел 4.4 за устойчиво развитие Гърция прилага Реформиран модел за обучение и обща програма за ПОО, като повишава или преквалифицира 78 000 безработни лица в дигитални и зелени умения. Въпреки това има области за подобрене – например последователност на екологичните теми между образователните нива, предоставяне на актуални ресурси и обучение за учители, акцент върху практическото приложение, насърчаване на ангажираността на общността и разширяване на фокуса върху образованието по климатични промени.

Кипър се сблъсква със значителни екологични предизвикателства, включително опазване и управление на водните ресурси, здраве и качество на живот, природа и биоразнообразие, управление на отпадъците и замърсяване на въздуха. Засушаванията,

предизвикани от климатични промени, влияят на водоснабдяването, а страната има едни от най-високите нива на генериране на отпадъци в ЕС, което създава екологични, здравни и социално-икономически рискове. Намалването на отпадъците е приоритет, като отпадъците на глава от населението достигат 683 кг/година. По отношение на екологичното образование Департаментът към HRD Authority подчертава значението на придобиване и надграждане на знания и умения за зелени професии, за да се осъществи преход към по-зелена икономика. Идентифицираните зелени умения включват нови технологии, екологично законодателство и специализирани умения като управление на проекти и стратегическо планиране.

На национално и европейско ниво са разработени множество стратегии за прилагане на екологично образование. Националната стратегия на **Италия** за кръгова икономика и Националната програма за управление на отпадъците, заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост (NRRP), определят цели за развитие на умения в областта на кръговата икономика и повишаване на екологичната осведоменост. Инициативата ReGeneration School на Министерството на образованието цели да подкрепи училищата в прехода към образование за устойчиво развитие, макар да има нужда от по-системни промени. Европейската комисия също подчертава необходимостта от развитие на умения за устойчивост чрез образование и обучение и препоръчва инвестиции в учене за екологична устойчивост.

Португалия успешно интегрира екологичното образование в образователната система, като насърчава екологично грамотни граждани, способни да се справят с екологичните предизвикателства на XXI век. Генералната дирекция „Образование“ (DGE) си сътрудничи с публични организации, институции и партньори от гражданското общество за разработване на ориентири за гражданско образование. Основните компетентности за екологично образование за устойчивост, част от рамката „Образование за гражданство“ на DGE, предоставят гъвкава рамка за личностно и социално развитие. Множество инициативи (Екоучилища, „Млади репортери за околната среда“ (JRA), „Heróis de toda a espécie“, „Econtigo Ecomtodos“) са част от Националната стратегия за гражданско образование на Португалия и насърчават екологична осведоменост и отговорност чрез интерактивни подходи.

В **България** различни стратегии на национално и европейско ниво целят да адресират екологичните проблеми и да насърчат екологичното образование. Институции като Министерството на околната среда и водите и Министерството на енергетиката, както и програми като Националния план за управление на отпадъците и Националния план за възстановяване и устойчивост, играят ключова роля за устойчивото управление на отпадъците и зеления преход в образованието. Тези инициативи целят разработване на държавни образователни стандарти, модернизиране на професионалното обучение за дигитална и зелена трансформация и подготовка на системата на образованието за изграждане на екологична култура и навици. Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в България подчертава образованието за устойчиво развитие и значението на партньорствата и съвместните политики за постигане на целите за устойчиво развитие на всички нива.

Ключови изводи:

- **Признаване и законодателство:** Държавите приоритизират екологичното образование, но много от тях трябва да актуализират остарели стратегии и да прилагат законодателството по-ефективно.
- **Интеграция и сътрудничество:** Фокус върху интегриране на екологичното образование на различни нива и сътрудничество между институции, НПО и международни партньори.
- **Развитие на умения:** Силен акцент върху развитие на зелени умения и компетентности за покриване на изискванията за устойчива икономика.
- **Ангажиране на общността:** Стратегиите целят общностите да бъдат ангажирани и да се насърчава практическото приложение на знанията и екологичната отговорност.
- **Непрекъснато усъвършенстване:** Въпреки че има прогрес, има нужда от последователност в различните образователните нива, подобряване на обучението на учители и по-силен фокус върху климатичните промени.

1.3 ЕЗП за управлението на отпадъците практическото ѝ приложение в ПОО

Европейския зелен пакт (ЕЗП) формира екологичното образование и управлението на отпадъците като ключови компоненти на професионалното образование и обучение (ПОО), като гарантира, че бъдещите поколения разполагат със знанията и уменията да се справят с належащи екологични предизвикателства.

Прилагането на Европейския зелен пакт в **Полша** поставя нови предизвикателства, включително появата на „зелени“ работни места, изискващи специфични компетентности. През 2022 г. бяха идентифицирани четири области на компетентност за зеления преход: въплъщаване на ценностите на устойчивостта, ценене на устойчивостта, подкрепа за справедливост и насърчаване на природата. Всяка област включва ключови компетентности, като критично мислене и политическа ангажираност. В Полша екологичното образование е интегрирано в екологичното обучение от ранните класове до средното образование. Професионалните училища и техническите колежи се фокусират върху професии, търсени на пазара на труда, включително управление на отпадъците, особено в логистиката и транспорта. Интегрираната образователна платформа предоставя достъп до образователни материали, а секторът на неформалното образование предлага курсове, особено в професии, свързани с възобновяемата енергия. Компаниите разполагат със специализирани звена за управление на отпадъците, за да спазват законовите изисквания.

В **Гърция** прилагането на Европейския зелен пакт в ПОО е от решаващо значение за подготовката на квалифицирана работна сила за преход към зелена икономика. Въпреки предизвикателствата, се предприемат усилия ПОО да бъде приведено в съответствие с принципите на Европейския зелен пакт и да се насърчи устойчивостта в управлението на отпадъците и отвъд него.

Развитието на Екологично образование (ЕЕ) и Образование за устойчиво развитие (ESD) в **Кипър** се развива през годините, като значителен тласък се наблюдава по време на Десетилетието на ООН за образование за устойчиво развитие (2000–2004). Макар съществуващите учебни програми и обучения да са актуални, необходимостта от непрекъснато усъвършенстване остава поради динамичния характер на екологичните проблеми. Стратегията за управление на отпадъците в Кипър се основава на йерархията на отпадъците, като законодателството и плановете са насочени към предотвратяване, повторна употреба, рециклиране и обезвреждане. Доставчиците на ПОО в Кипър срещат затруднения да привличат обучаеми към зелени кариерни възможности въпреки увеличените възможности за заетост в сектора. Необходимо е по-добро разпространение на информация чрез различни канали и сътрудничество с индустрии. Доставчиците на ПОО предлагат известно екологично обучение, но липсва достатъчна пазарна ориентация, а разходите за инфраструктура възпрепятстват приемането на зелени практики от бизнеса. Обучителите изразяват нужда от по-специфични технически знания, обучение и координация между доставчиците на ПОО, особено в публичния сектор, където съществуват бюрократични неефективности.

В **Италия** има ограничена наличност на публично достъпни ресурси за обучение на учители относно климатичните промени. Сред забележимите ресурси са Дидактическият комплект за климатичните промени от ISPRA и уебинар, организиран от Teacher Academy на Европейската комисия. Сътрудничеството между НПО, граждански групи, бизнес и държавни министерства цели да предоставя такива ресурси. Въпреки това липсва скорошно развитие на учебни материали, конкретно фокусирани върху устойчивото управление на отпадъците.

Португалското правителство активно насърчава политики за устойчиво управление на материалите, съобразени с Европейския зелен пакт. Тези политики целят подобряване на качеството на околната среда, защита на човешкото здраве и ефективно използване на природните ресурси. Португалската агенция за околна среда (APA) надзирава дейностите по управление на отпадъците (лицензиране, мониторинг и издаване на технически стандарти). APA следва национална политика за отпадъците, повлияна от директивите на ЕС, насочена към предотвратяване на отпадъци, ефективно използване на ресурсите и връщане на материалите в икономиката. Ключови документи включват Националния план за управление на отпадъците (PNGR), стратегически планове за общински и не-градски отпадъци и стратегията за биоотпадъци. Тези планове преминават през обществени консултации с цел ангажиране на обществото. Преходът към кръгова икономика подчертава значението на управлението на отпадъците. Първоначалното и продължаващото ПОО са ключови за осигуряване на уменията, необходими за зеления преход и за развитие на кариерни възможности.

Европейският зелен пакт представлява значителна възможност за **България**, обещаваща икономически растеж и технологично развитие в различни сектори. Той ще привлече инвестиции (публични и частни) чрез инициативи като Инвестиционния план за устойчива Европа, като ще бъде особено полезен за енергетиката, индустрията, инфраструктурата, транспорта и околната среда. Това ще повиши конкурентоспособността на българската икономика, особено по отношение на енергийната ефективност. В образователната система курсове като „Екология и опазване на околната среда“ дават на учениците знания за екологични принципи, управление на природни ресурси и замърсяване. Допълнително, извънкласни програми като инициативата „Зелени училища“ насърчават екологична осведоменост и действия като намаляване на отпадъците и енергийна ефективност.

Ключови изводи:

- **Интеграция на устойчивостта в ПОО:** Държавите привеждат ПОО в съответствие с принципите на Европейския зелен пакт, за да подготвят обучаемите за „зелени“ работни места, включително в управлението на отпадъците.
- **Развитие на умения за зелени професии:** Идентифицират се области на компетентност и ключови умения, необходими за зеления преход, подчертавайки ценности като устойчивост, честност и критично мислене, особено в професиите свързани с управление на отпадъците.
- **Предизвикателства пред ПОО:** Доставчиците на услуги по ПОО изпитват трудности при привличането на обучаеми към „зелена“ кариера, въпреки увеличените перспективи за заетост. Необходимо е по-добро разпространение на информация, пазарна ориентация и координация между доставчиците на ПОО.
- **Наличност на ресурси и сътрудничество:** Ограничените свободно достъпни ресурси за обучение на учители по климатични промени и устойчиво управление на отпадъците подчертават нуждата от сътрудничество между НПО-тата, гражданските организации и държавните институции, за да осигурят нужните ресурси и възможности за обучение.
- **Съответствие на политики и икономически възможности:** Правителствата насърчават политики за устойчиво управление на отпадъците, съобразени с Европейския зелен пакт, с цел подобряване на качеството на околната среда, опазване на човешкото здраве и осигуряване на ефективно използване на ресурсите. Преходът към кръгова икономика подчертава значението на управлението на отпадъците, като първоначалното и непрекъснато професионално образование и обучение са от решаващо значение за придобиването на умения от служителите и насърчаването на възможности за кариера в зелената икономика.

1.4 Успешни примери

Примери за добри практики по държави:

Полша:

- **Sorteusz:** Приложение, което помага на потребителите да разделят отпадъците правилно чрез сканиране на баркодове и предоставяне на насоки за изхвърляне; включва напомнания за събиране на отпадъци и образователни игри.
- **Начално училище Kampinos** – проект „Човекът и гората“: Сътрудничество с училище в Лече (Италия). Учениците придобиват практически опит, създават мултимедийни презентации и споделят знания за насърчаване на проекологично отношение на местно и международно ниво, фокусирано върху ценностите на Национален парк Kampinos.

Гърция:

- **Проект „Устойчиви градове и общности“:** Реализиран във 2-ро EPAL (професионално училище) в Драма; фокус върху правилното управление на питейната вода, с участие на учители и ученици за насърчаване на екологична устойчивост.
- **Екологична група в EPAL Alimos:** Инициатива, водена от ученици за организиране на екологични дейности и обучение в рамките на образователната институция, насърчаваща екологичната осведоменост и действия сред учениците.

Кипър:

- **Tiganokinisi:** Образователна екологична програма, която събира използвано готварско олио от училища и го превръща в биодизел, насърчавайки устойчивото развитие и екологичната осведоменост сред учениците.
- **REC** е скорошна инициатива, която организира практически работилници за повторна употреба и „ъпсайклинг“ за възрастни и деца в училища, като предоставя практични съвети за повторно използване на битови отпадъци.

Италия:

- **Портал за предотвратяване на отпадъци:** Разработен от регион Емилия-Романя; улеснява сътрудничество между заинтересованите страни, предоставя информация за центрове за намаляване на отпадъците, повторната им употреба и ремонт и подпомага подготовката на програми за предотвратяване на отпадъци за местни публични администрации.
- **Мрежа „Green school“:** Насочена към намаляване на потреблението на пластмасови бутилки в училищата, насърчаване на разделното събиране на отпадъци във всички институти, увеличаване на процесите на дематериализация и популяризиране на научни образователни инициативи.

Португалия:

- **Съоръжение за управление на отпадъците на о-в Сао Мигел (Азорски острови):** Подкрепено с финансиране от ЕС; прилага усъвършенствано сортиране, оползотворяване на органични отпадъци и производство на енергия, като цели значително увеличение на рециклирането, намаляване на депонираните

биоразградими отпадъци и отклонява значително количество твърди отпадъци годишно, което е от полза за околната среда и качеството на живот на острова.

- Професионално училище по земеделие в Marco de Canaveses (EPAMAC): Оптимизира енергопотреблението, анализира качеството на водата и насърчава засаждане на местни дървесни видове; сертифицирано по европейски стандарти и по програмата „Екоучилища“, EPAMAC изпъква като модел за устойчиви практики в Португалия.

България:

- Повторна употреба на текстил: Асоциацията на преработвателите и търговците на дрехи втора употреба насърчава кръговата икономика чрез събиране, сортиране и продажба на годни за повторна употреба текстилни изделия в съответствие с европейското и националното законодателство.
- Кампания за безплатен компост: Столична община предоставя безплатен компост на жители, които плащат такса „битови отпадъци“, като използва зелени отпадъци за производство на компост за местни градини и паркове.

2. Консултация с експерти

2.1 Въведение

Всеки партньор проведе фокус група с 10 участници от целевите групи: доставчици/обучители в ПОО, обучаеми в ПОО, лица, вземащи решения/политици – като минимум 3 организации от всяка партньорска държава бяха поканени да участват във фокус групата. Бяха положени специални усилия да се включат представители на целевите групи от по-непривилегирован произход. Общо 60 доставчици на ПОО и обучаеми бяха достигнати и отговориха на набор от въпроси, последвани от обобщение и преглед, базирани на тематиките по-долу.

2.2 Запознатост с управлението на отпадъците

Наблюдава се смесено ниво на запознатост с принципите на управлението на отпадъците сред участниците. Докато някои имат добро разбиране, други се ограничават до базови понятия като рециклиране и повторна употреба. Съществува обща осведоменост за цикъла на управление на отпадъците, но не всички участници са запознати в дълбочина с неговите особености. Много от тях не познават конкретни регулации, като Рамковата директива на ЕС за отпадъците, и инструменти като Йерархията на отпадъците. Въпреки че са имали досег с рециклирани и „ъпсайкнати“ материали чрез организации, знанията на учениците извън тези термини са ограничени. Като цяло има базова осведоменост, но съществува значителна възможност за подобрене по отношение на по-широкия обхват и регулациите, които управляват тази област.

2.3 Източници на информация за практики за управление на отпадъците

Отговорите показват разнообразни източници и канали за информация относно практиките за управление на отпадъците. Интернетът, особено държавните уебсайтове, е основен източник, като участниците получават актуални данни и нормативни актове, макар и това да изисква допълнително усилие. Семинари и дейности предоставят ценна информация, в зависимост от инициативността на учителите или ръководителите. Социалните мрежи играят значителна роля, наред с училищните програми и семейното възпитание. Някои участници придобиват знания и от учебни занятия, семинари и работилници, с различна степен на ефект и устойчивост във времето. Платформи като Pinterest и Instagram се посочват като места за идеи за „ъпсайклинг“ и рециклиране. Традиционните медии и участието в събития също се споменават като източници. Общо взето, хората разчитат на комбинация от онлайн ресурси, образователна среда, социални платформи и правни рамки, за да бъдат информирани за практиките по управление на отпадъците.

2.4 Ролята на членовете на общността за подобряване на практиките за управление на отпадъците

Споменатите роли, които членовете на общността могат да играят, включват:

Осведоменост и образование: Членовете на общността могат да повишават осведомеността и да обучават други относно значението на рециклирането и правилното управление на отпадъците чрез образователни програми и кампании.

Участие в доброволчески дейности: Включване в доброволчески инициативи за рециклиране, почистване и дейности за повишаване на осведомеността.

Участие в инициативи: Присъединяване към общностни инициативи за подобряване на управлението на отпадъците, като организиране на събиране на рециклируеми материали или насърчаване на продукти за многократна употреба.

Сътрудничество с власти и образователни институции: Работа с местни власти и образователни институции за внедряване на програми за рециклиране и осведомяване.

Лична отговорност: Насърчаване на хората да поемат лична отговорност за управлението на отпадъците и намаляването на замърсяването.

Допълнително се подчертава важноста образователните подходи да се адаптират според развиващото се разбиране за управление на отпадъците – например фокус върху целия жизнен цикъл на отпадъците и адаптиране на дейностите. Има желание за по-активно включване на обучаемите в ПОО в управлението на отпадъците в собствените им училища. Сътрудничеството между общини, правителства и граждани се разглежда

като ключово, както и конкретни действия като разделно събиране, доброволчески кампании за почистване и иновативни решения (напр. автомати за връщане на опаковки в магазини). Накрая се акцентира върху промени в начина на живот (ходене пеша, колоездене, обществен транспорт) като част от по-широки усилия за намаляване на отпадъците. Като цяло ангажираността на общността и сътрудничеството са съществени за ефективни практики по управление на отпадъците.

2.5 Предизвикателства в настоящата система за управление на отпадъците

Основните предизвикателства, идентифицирани в настоящата система за управление на отпадъците, са:

- Липса на инфраструктура: Недостатъчно контейнери и инфраструктура за рециклиране и управление на отпадъците.
- Липса на осведоменост: Ограничена осведоменост на обществото за правилните практики.
- Проблеми с доверието: Недоверие към агенциите за управление на отпадъците.
- Стимули и награди: Липса на конкретни стимули за екологично поведение.
- Достъп до информация и ресурси: Липса на информация за процесите по рециклиране и материали (като компостери).
- Неадекватно управление на депа: Лошо обозначаване на депата и недостатъчен персонал за почистване.
- Ефективност: Неефективно рециклиране поради остаряло оборудване и недостатъчно рециклиращи мощности.
- Промяна в поведението: Трудностите при промяна на навиците и при популяризиране на устойчивите практики за управление на отпадъците изискват усилия за осведомяване и образование.

Посочват се и конкретни проблеми като недостатъчно разделно събиране в определени райони, лошо функциониращи „еко-зони“, повредени или недостатъчни контейнери и проблеми със сортиране на отпадъците в пунктовете за събиране. Отбелязват се притеснения относно пренебрегване на устойчиви практики за управление на отпадъците при стажове/чиракуване, липса на рециклиращи съоръжения и недостатъчни усилия в арт училища.

Като цяло липсата на информация, инфраструктура и ангажираност на общността са ключови пречки. Необходим е интегриран подход на общностно и държавно ниво с цел ефективно справяне с тези предизвикателства.

2.6 Екологични или здравни притеснения, свързани с управлението на отпадъците

Екологичните и здравни проблеми, свързани с управлението на отпадъците, споменати във фокус групите, са:

Близост до жилищни райони: Съхранение на отпадъци близо до жилищни зони (напр. пунктове за селективно събиране на общински отпадъци – PSZOK) поражда опасения за здравето на хората.

Нови епидемии и инфекциозни заболявания: Участниците изразяват опасения за възникване на епидемии или увеличаване на заразните болести поради неправилно управление на отпадъците.

Замърсяване: Идентифицирани са различни форми на замърсяване, вкл. замърсяване на водите и водоносните хоризонти, естетическа деградация на природните зони, замърсяване на въздуха от изгаряне на отпадъци и замърсяване на почвата, влияещо върху здравето и храненето.

Проблеми със сметищата: Изразяват се специфични опасения относно сметища като Bellolampo в Палермо, където палешите отделят токсични замърсители в околната среда, включително канцерогени като полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ).

Горски пожари: Горските пожари, предизвикани от запалени пури или изхвърлени отпадъци, са посочени като основен проблем в някои региони, като например Португалия.

Прекалена експлоатация на ресурси и препълнени депа за отпадъци: В развиващите се страни прекомерната експлоатация на ресурси и препълнените депа за отпадъци представляват значителни рискове за околната среда и здравето.

Замърсяване с пластмаси: Замърсяването с пластмаси във водите и почвите, както и вносът на потенциално токсични отпадъци за изгаряне, са основни проблеми в България.

Замърсяване на въздуха: Замърсяването на въздуха, особено в български градове като София, представлява риск за здравето на жителите, като емисиите от МПС са определени като значителен фактор.

Като цяло тези опасения подчертават неотложната необходимост от ефективни мерки и политики за справяне с екологичните и здравни рискове, свързани с практиките за управление на отпадъците.

2.7 Образователни и информационни програми за насърчаване на отговорни практики за управление на отпадъците

Съществува сериозна нужда от повече образователни и информационни програми за насърчаване на отговорни практики. Основните точки включват:

- Недостатъци в образованието: Участниците подчертават липсата на подходящо образование от семейството и училищата, както и недостига на организирана информация за учителите и учениците по въпросите на управлението на отпадъците.
- Липса на систематично екологично образование: Необходимо е по-систематично образование за екологията, за да се преодолеят пропуските в знанията и осведомеността.
- Повишаване на осведомеността: Апатията сред учениците към управлението на отпадъците подчертава необходимостта от повишена осведоменост и образователни усилия.
- Финансови бариери: Скъпото осигуряване на специални контейнери предполага необходимостта от повече финансиране и осигуряването на достъпни образователни ресурси.
- Системни предизвикателства в центровете за ПОО: Много центрове нямат подходящи системи за обезвреждане на отпадъци, което показва системни проблеми, които трябва да бъдат решени.
- Проблеми с доверието: Разочарованието сред обществеността относно процесите по събиране на рециклируеми отпадъци представлява допълнителна пречка, подчертавайки важността на изграждането на доверие и прозрачност в практиките за управление на отпадъците.
- Практически решения в образованието: Образователните програми трябва да предлагат практически решения, приложими в професионалните училища, стажовете и ежедневието, а не само теоретични примери.
- Специализирани курсове: Участниците вярват, че има нужда от специализирани курсове за управление на отпадъците, тъй като смятат, че такива курсове липсват в образователните системи на техните страни.

Като цяло, отговорите подчертават значението на всеобхватните образователни и информационни усилия за преодоляване на пропуските в знанията, промяна на поведението и насърчаване на отговорни практики за управление на отпадъците в различни условия и демографски групи.

2.8 Наблюдения относно управлението на отпадъците в институции за ПОО

Участниците споделиха различни лични преживявания и наблюдения относно управлението на отпадъците в институциите за ПОО:

- Неправилно разделяне на отпадъците: Разделянето на отпадъците често се извършва неправилно поради липса на познания по темата. Няма обща рамка или институционално определение за управление на отпадъците.

- Различия между общините: Някои общини са по-активни и предоставят специални контейнери, докато други нямат ресурси за подходяща инфраструктура за управление на отпадъците.
- Апатия на учениците: Много ученици проявяват апатия към използването дори на общи контейнери за отпадъци, което допринася за неправилни практики за управление на отпадъците.
- Финансови бариери: Специалните контейнери често са скъпи и образователните центрове не могат да си ги позволят без държавна подкрепа. Освен това липсват достатъчно контейнери, особено за хартиени отпадъци.
- Липса на рециклиране в отдалечени райони: В по-отдалечени части на страната, като острови и села, рециклирането като цяло не съществува, което води до липса на екологични знания и осведоменост сред учениците.
- Фокус върху намаляването на отпадъците: Някои участници подчертават важноста на намаляването на отпадъците като основна цел в образованието за управление на отпадъците, като се застъпват за съзнателно потребление и алтернативни практики за пазаруване.
- Необходимост от всеобхватно образование: Участниците подчертават необходимостта от всеобхватно образование за управление на отпадъците от начално до гимназиално ниво, което да се фокусира не само върху рециклирането и повторната употреба, но и върху намаляването на отпадъците и потреблението.
- Положителни практики: Въпреки предизвикателствата, участниците споделят положителни практики от своите институции, като например рециклиране на неорганични и органични отпадъци, изграждане на съоръжения за компостиране и използване на предмети за многократна употреба по време на събития и семинари.

Като цяло, участниците подчертават колко е важно да се повишава на осведомеността, прилагането на практически инициативи за управление на отпадъците и интегрирането на принципите за намаляване на отпадъците в образователните програми, с цел да се насърчат отговорните практики за управление на отпадъците в институциите за ПОО.

2.9 Пречки пред изхвърлянето на отпадъци или усилията за рециклиране в сектора на ПОО

Отговорите подчертават няколко бариери и препятствия, които възпрепятстват правилното обезвреждане и рециклиране на отпадъците в сектора на ПОО:

Недостатъчна правителствена подкрепа: Липсата на подкрепа от местните и национални власти възпрепятства ефективното прилагане на програмите за рециклиране.

Липса на политическа воля и финансиране: Ограничената политическа воля и финансиране, особено от по-технологично напредналите страни, създават бариери пред разработването и прилагането на усъвършенствани системи за управление на отпадъците.

Липса на навици за рециклиране: Недостатъчното образование от семействата и липсата на навици за рециклиране допринасят за безразличието и неосведомеността на учениците относно поведението при рециклиране.

Непълни категории контейнери: Липсата на всички необходими контейнери прави разделното събиране трудно.

Ограничения в инфраструктурата и финансирането: Липсата на инфраструктура, организирана информация за учители и ученици, както и финансиране за инсталиране на контейнери за рециклиране в училищата, влияят върху отношението на учениците към социалните проблеми и рециклирането.

Необходимост от специално екологично образование: Някои учители се застъпват за специален предмет, разглеждащ екологични проблеми, предизвикателства и алтернативни пътища в училищните програми, за да се подобри екологичното образование.

Практическо приложение в училищата: Въпреки преградите, пред които са изправени при стажуване, участниците в институциите за ПОО имат по-малко пречки при прилагането на отговорни практики за управление на отпадъците. Съществува обаче необходимост от практическо включване на устойчивото управление на отпадъците в училищните програми, за да се справят ефективно с екологичните предизвикателства.

Липса на разделно събиране на отпадъци: Наблюдава се обща липса на култура за разделно събиране на отпадъци в училищата и общността, като учениците получават информация за изхвърлянето на отпадъци главно от семействата си, а не от образователни институции.

Като цяло, тези бариери подчертават важността на справянето със системните проблеми, засилването на усилията за образование и осведоменост, както и осигуряването на адекватна инфраструктура и финансиране за насърчаване на правилните практики за обезвреждане и рециклиране на отпадъци в сектора на ПОО.

2.10 Образование и обучение, предоставяни на обучаеми и персонал в ПОО относно управлението на отпадъците

Широко признато е, че не се предоставя достатъчно образование и обучение на учениците и персонала в ПОО относно управлението на отпадъците:

- Липса на образование: Участниците са единодушни, че има липса на образование в тази област, като обучението на учителите по съответните въпроси е недостатъчно.

- Разчита се на частни инициативи: Много участници заявяват, че образованието, което получават, е чрез частни инициативи, като семинари и програми, а не чрез институционализирано обучение.
- Ограничено въздействие на индивидуалните усилия: Докато някои подчертават значението на индивидуалните действия и местните инициативи в управлението на отпадъците, други изразяват недоволство от ограниченото въздействие, което отделните лица могат да имат без по-широки системни промени.
- Необходимост от практически решения: Обучаемите от ПОО смятат, че предоставеното образование е недостатъчно за създаване на практически решения на проблемите с управлението на отпадъците. Те изразяват желание за повече образователни материали, фокусирани върху практически решения.
- Недостатъчно прилагане в центровете за ПОО: Участниците отбелязват, че тъй като много практики за управление на отпадъците не се прилагат в българските центрове и училища за професионално образование, предоставеното образование и обучение не са достатъчни.
- Призив за допълнителни инициативи за работа с обществеността: Съществува общ консенсус, че са необходими допълнителни инициативи за работа с обществеността, за да се преодолее празнината в образованието и обучението по управление на отпадъците.

Като цяло, участниците смятат, че са необходими по-всеобхватни и институционализирани образователни и обучителни програми, за да се справят ефективно с предизвикателствата, свързани с управлението на отпадъците в сектора на професионалното образование и обучение.

2.11 Препоръки за подобряване на практиките за управление на отпадъците в институции за ПОО

Участниците предлагат няколко препоръки за подобряване на практиките за управление на отпадъците в институциите от ПОО:

Образование и обучение: Осигуряване на специализирани курсове, обучение за персонала и готови образователни програми за околната среда относно разделното събиране на отпадъци и енергийната ефективност.

Кампании за повишаване на осведомеността: Организиране на кампании за обществена осведоменост в сътрудничество с общинските власти, включително практически дейности за ученици и жители.

Засилване на екологичната осведоменост: Трансфер на знания на работното място и разпространение на практики за опазване на околната среда сред по-широкото общество.

Участие в инициативи: Включване в национални или европейски инициативи за насърчаване на екологичното образование и устойчивото развитие.

Стратегии за изпълнение: Приемане на стратегии като осигуряване на кошчета за рециклиране, внедряване на екологични въпроси в учебната програма, организиране на

състезания и информационни кампании, както и организиране на практически дейности като посещения на места за управление на отпадъците.

Започване от нулата: За институциите, в които липсват практики за управление на отпадъците, да се даде приоритет на стратегиите за разделяне и предотвратяване на отпадъците, включително преосмисляне на системите за закупуване на продукти в полза на устойчивите вериги за доставки.

Подобрена комуникация: Информирание на учениците за участието на училището в екологични инициативи, сертифициране и проекти за повишаване на осведомеността и ангажираността.

Специализирани курсове: Въвеждане на специализирани курсове по управление на отпадъците в институциите от ПОО, предоставящи на учениците повече възможности за работа и практически умения.

Сътрудничество с местни институции: Установяване на връзки с местни институции за управление на отпадъците, за да се улесни обучението върху принципите на управление на отпадъците.

Организационно подобрене: Фокус върху по-добра организация и унифициране на практиките за управление на отпадъците в сектора на ПОО с полагане на усилия да се убедят хората хората във важността на устойчивото изхвърляне на отпадъците и провеждане на повече кампании за повишаване на осведомеността.

Изследвания и анализи: Провеждане на проучвания за най-добрите европейски практики за управление на отпадъците в сектора ПОО, за да се улесни прехвърлянето на обученията за управление на отпадъците в българската образователна система.

Създаване на работни групи: Формиране на работни групи за въвеждане на иновации в практиките за управление на отпадъците.

Тези препоръки имат за цел да обхванат различни аспекти на управлението на отпадъците, включително образование, информираност, практическо приложение и сътрудничество, за да се подобрят практиките в тази сфера в институциите за ПОО.

3. Резултати от анкетното проучване

3.1 Въведение

Анкетното проучване имаше за цел да разбере нуждите и предизвикателствата, пред които са изправени обучаемите и доставчиците на ПОО. Общо 384 души са отговорили на онлайн въпросниците от всички партньорски държави, като са събрани мнения на

целевите групи относно нуждите, предизвикателствата и факторите, които подпомагат повишаването на осведомеността за устойчивото управление на отпадъците и по-доброто разбиране за това кои са областите, които се нуждаят от подобрене.

3.2 Профил на участниците

Сред участниците в проучването мнозинството са на възраст 16–22 години, както и 30–50 години. Почти 10% са на възраст 22–30 години, а други 10% са над 60 години, което показва, че и възрастните признават значението на устойчивостта за кариерното си развитие.

През последните три години при въпрос за участие в обученията по устойчиво или екологично образование се наблюдава смесена картина. Докато значителни 34% от респондентите посочват, че са участвали, мнозинството 66% заявяват, че изобщо не са участвали. Интересно е, че в друга подгрупа 79% потвърждават участие в обучение, в контраст с 24%, които не са участвали. По подобен начин, в различна група 53% потвърждават участие, докато 47% не са участвали в никакви инициативи по екологично образование. Тези данни показват вариативна картина на ангажираност в различните партньорски държави – от ентузиазизирано участие до пълна липса на участие. Забележително е, че значителна част от респондентите (45%) посочват, че не са участвали, а едва 55% заявяват, че са участвали до известна степен.

3.3 Екологична осведоменост

На въпроса дали са участвали в обучение за екологична осведоменост, респондентите дават разнообразни отговори. 47 души посочват, че обучението е било организирано от работодателите им, докато 39 респонденти съобщават, че доставчици на ПОО са провели обучителните им сесии. Значителна част (63 души) съобщават, че са получили обучение и от двата източника, което подчертава многостранния подход към професионалното развитие. Въпреки това, 220 респонденти посочват, че изобщо не са участвали в обучение, което показва значителен дял участници, пропуснали такива възможности.

Относно това колко лесно е да се откриват нови възможности за обученията по екологична осведоменост, респондентите изразяват различна степен на достъпност. Значителен брой (60 души) оценяват преживяването си в най-ниската част на скалата, което означава, че им е било трудно да научават за такива инициативи. 51 души избират второто ниво на скалата. По-голяма част (128 души) се позиционират в средата, което предполага умерено улеснение при намиране на информация. В горните нива 77 души посочват сравнително лесен процес за намиране на такива възможности, а 48 души бяха забележимо ентузиазизирани като оценката им е най-високата – т.е. за тях е било лесно да научават за нови обученията.

3.4 Устойчиво управление на отпадъците

Нежеланието на участниците да се включат в обученията за подобряване на уменията си по устойчиво управление на отпадъците произтича от множество фактори, както показват разнообразните отговори. Значителна част (117 души) признават, че никога не

са обмисляли участие в такова тематично обучение, което предполага липса на осведоменост или интерес. Допълнително 45 респонденти посочват неудобно местоположение на програмите, 59 – конфликт с часовете на обученията. 43 участници подчертават проблеми с формата на провеждане (напр. присъствено, онлайн, смесено), като за тях начинът не е удобен. 49 души имат притеснения за продължителността на програмите, а 35 са недоволни от честотата на занятията. Забележително е, че 64 участници изразяват притеснение поради ограничени перспективи за работа, изискващи тези умения в тяхната държава, а 27 смятат, че съдържанието не отговаря на текущите им нужди. Други фактори включват притеснения относно качеството на учителите, остарели материали и липса на признание от страна на работодателите. Значителен брой (71 души) посочват различни причини в категория „Друго“, което показва сложността на бариерите.

Оценката на ефективността на обучението по устойчиво управление на отпадъците за улесняване на намирането на работа или кариерното развитие показва смесени нагласи. Значително мнозинство (158 души) оценяват преживяването си в ниския край на скалата, което предполага, че обучението не е осигурило достатъчно възможности за заетост или напредък. 41 души избират второто ниво на скалата. Съществен дял (91 души) се позиционира в средата, което предполага известна ефективност. По-малка, но все пак значима група (53 души) дава положителна оценка и казва, че все пак обучението им е осигурило възможности за кариерно развитие, а 38 души изразяват най-високо ниво на оптимизъм – т.е. обучението е предоставило достатъчно възможности за намиране на работа или развитие.

3.5 Зелен преход

След участието си в обучение, свързано със Зеления преход или друго екологично образование, респондентите предложиха разнообразни препоръки за подобрене. Някои изразиха желание за по-голяма достъпност и информираност за подобни програми, като подчертаха важността на предоставянето и популяризирането на тези възможности за насърчване на участието. Други подчертаха значението на практическото приложение и актуалната информация, като предложиха съдържанието на обучението да се актуализира редовно и да предлага ясни примери от реалния свят за по-добро разбиране. Изразени бяха и опасения относно продължителността на обучението, качеството на учителите и уместността на съдържанието, което показва необходимост от подобрения в тези области. Като цяло, препоръките отразяват колективен стремеж за по-ефективни, ангажиращи и практични образователни инициативи, които да се справят със съвременните предизвикателства и дават възможност на хората да дадат смислен принос за устойчивостта.

Оценявайки готовността си да участват в бъдещи обучения, 73% от респондентите са изразили положителна нагласа. Това показва повече от умерен интерес към допълнително екологично образование, ако такова бъде предоставено. Участниците изразиха широк спектър от интереси и учебни цели, които биха искали да преследват в

обучението по екологично образование. Интеграцията в професионалното образование и обучение се очерта като приоритет, подчертавайки желанието за включване на екологичните принципи в развитието на професионалните умения. Много хора изразиха силен интерес към това да разберат личното си въздействие върху околната среда и търсенето на начини за увеличаване на техния принос. Теми като изменението на климата и последиците за градовете, устойчивото градско планиране, методите за управление на отпадъците и възобновяемите енергийни източници привлякоха значително внимание, отразявайки желанието за практически знания, приложими в ежедневието и професионалния контекст. Силен акцент беше поставен и върху социалните и здравните аспекти на устойчивостта, подчертавайки взаимовръзката между екологичното благополучие и обществения напредък. Участниците изразиха необходимост от всеобхватно образование по рециклиране, управление на отпадъците и екологична осведоменост, за да укрепят своите „зелени умения“ и да правят информиран избор. Освен това имаше забележителен интерес към изучаване на най-добрите международни практики и прилагане на иновативни, интерактивни подходи за ангажиране на по-младите поколения в екологични практики на живот. Като цяло, отговорите подчертаха многостранен интерес към екологичното образование, обхващащо практически умения, теоретични знания и ангажимент към устойчиви практики на живот.

Накрая, при въпроса за предпочитан начин за научаване за нови обучения, най-голяма част от респондентите предпочитат социалните мрежи, следвани от комуникация по имейл. По-малка, но значима част предпочита информацията от работодателя си, а около 5% посочват други варианти като радио или телевизия. Това показва, че за достигане до различни аудитории са необходими разнообразни комуникационни канали.

4. Заключение

Чрез разглеждане на зеленото образование и практиките за устойчиво управление на отпадъците в Полша, Гърция, Кипър, Италия, Португалия и България в рамките на професионалното образование и обучение (ПОО), настоящият транснационален доклад подчертава сложните подходи и предизвикателства пред всяка държава. Въпреки различния социално-икономически контекст, всички държави признават значението на екологичното образование и управлението на отпадъците за постигане на целите за устойчивост.

Кабинетното проучване предостави информация за текущите стратегии за зелено образование във всяка държава, като разкри както напредък, така и области за подобрене. Всяка държава демонстрира ангажимент към екологичното образование, прилагайки стратегии, съобразени с конкретния ѝ контекст. Европейският зелен пакт (ЕЗП) служи като насочваща рамка за инициативи, свързани с управлението на отпадъците и екологичното образование, като подчертава значението на подготовката на работната сила със зелени умения и компетентности.

Важно заключение от това изследване е ролята на членовете на общността за подобряване на практиките за управление на отпадъците по различни начини. Първо,

чрез повишаване на осведомеността и образование относно значението на рециклирането и правилното управление на отпадъците се полага основата за промяна в поведението. Участието в доброволчески дейности като кампании за рециклиране и почистване не само допринася пряко за намаляване на отпадъците, но и укрепва усещането за общностна отговорност. Допълнително, участието в общностни инициативи и сътрудничеството с местни власти и образователни институции подпомагат внедряването на ефективни програми за управление на отпадъците на местно ниво. Насърчаването на личната отговорност допълнително укрепва важноста на устойчивите практики в ежедневието. Въпреки това, редица предизвикателства в настоящата система за управление на отпадъците продължават да съществуват – от недостатъчна инфраструктура до липса на осведоменост и доверие в институциите. Преодоляването им изисква интегрирани усилия на общностно и държавно ниво. Подобряване на инфраструктурата, повишаване на обществената информираност и изграждане на доверие чрез прозрачни практики са ключови стъпки. Освен това, конкретни екологични и здравни притеснения подчертават спешната нужда от действие – от близост на отпадъци до жилищни зони до замърсяване и пожари, което показва критичното значение на ефективното управление на отпадъците за защита на околната среда и общественото здраве.

Образователните и информационните програми са ключови за насърчаване на отговорни практики. Съществува обаче призната нужда от по-всеобхватно и институционализирано образование, особено в институциите за ПОО. Чрез специализирани курсове, кампании и практични решения образователните институции могат да предоставят знания и умения за ефективно справяне с предизвикателствата. Макар да има готовност за бъдещи обучения, съществуват бариери като липса на осведоменост, неудобство и съмнения в ефективността на програмите. За преодоляването им са необходими по-лесен достъп, практическо приложение и релевантност спрямо текущите екологични предизвикателства.

Констатациите в доклада служат като основа за допълнителен диалог и сътрудничество между заинтересованите страни с цел развитие на устойчивостта и зелените умения в Европа. Подобряването на практиките за управление на отпадъците изисква съвместни усилия на общности, образователни институции, държавни органи и други заинтересовани страни. Чрез повишаване на осведомеността, ангажиране на общността и предоставяне на всеобхватно образование и обучение можем да работим за по-устойчиво бъдеще за следващите поколения.

5. Приложения

5.1 Въпроси за кабинетното проучване

1. Профил на държавата (включително държава, партньорска организация, автор – стъпвайки върху съществуващи профили, следва да представим профил на държавата си с фокус върху устойчивото управление на отпадъците и екологичното образование. В този профил следва да представим демографски, икономически и социални данни, които ще дадат „платно“ на читателя да разбере контекста, в който програмите се разработват и прилагат:

Обща информация – контекст

Участие на доставчици/обучаеми в ПОО в областта на екологичното образование, Участие във формално образование, неформално образование и обучение и информално учене)

2. Настоящи стратегии за зелено образование (име на държавата)

Визия, приоритети и общ преглед на плана за действие с ключови директиви и политики: Европейска програма за умения, Рамка за образование за устойчиво развитие до 2030 г. и др.

Критичен преглед на настоящите стратегии и политики за екологично образование

3. Европейският зелен пакт и управлението на отпадъците – практическо приложение в ПОО

Преглед на налични инструкционни стратегии, приложения на ЕЗП и инструкционни стратегии

Стратегически зелени практики и педагогически подходи на доставчиците на ПОО

Компетентности на доставчиците на ПОО

4. Изводи от успешни примери

Преглед на едно или две казусни изследвания за всяка държава

5. Препоръки

Ключови принципи, които могат да бъдат прехвърлени и адаптирани за проекта
Добри практики и методи за подкрепа на устойчивото управление на отпадъците и екологичното образование.

6. Източници

Материалът следва да включва цитирания в текста на всички източници (когато е необходимо), използвайки APA стил [напр. Автор(и) (година, стр.)].

5.2 Въпроси за фокус групите

1. Запознати ли сте с принципите на управлението на отпадъците?
2. На какви източници или канали разчитате за информация относно практиките за управление на отпадъците?
3. Каква роля според вас могат да играят членовете на общността за подобряване на практиките за управление на отпадъците?

4. Какви предизвикателства смятате, че съществуват в настоящата система за управление на отпадъците във вашата общност/държава?
5. Има ли конкретни екологични или здравни притеснения, свързани с управлението на отпадъците, които намирате за особено тревожни?
6. Смятате ли, че има нужда от повече образователни и информационни програми за насърчаване на отговорни практики за управление на отпадъците?
7. Можете ли да споделите лични наблюдения или опит относно управлението на отпадъците в институции за ПОО?
8. Има ли конкретни бариери или пречки, които възпрепятстват правилното изхвърляне на отпадъци или усилията за рециклиране в сектора на ПОО?
9. Смятате ли, че образованието и обучението за обучаемите и персонала в ПОО относно управлението на отпадъците са достатъчни?
10. На база вашия опит и наблюдения, какви препоръки бихте дали за подобряване на практиките за управление на отпадъците в институциите за ПОО?

5.3 Въпроси за анкетното проучване

Въвеждащ раздел

1. Моля, изберете държавата си:

Полша

Италия

Португалия

България

Гърция

Кипър

2. В коя възрастова група сте?

Под 16

16-18

19-22

22-30

30-50

50-60

Над 60

3. Участвали ли сте през последните три години в обучение, фокусирано върху устойчиво или екологично образование?

Да

Изобщо не

4. Кое от следните твърдения се отнася за вас?

Обучението, в което участвах, бе предложено от моя работодател

Обучението, в което участвах, бе предложено от доставчик на ПОО

И двете

Друго

Раздел 2: Екологична осведоменост

1. Лесно ли ви беше да научавате за нови обучения по екологична осведоменост? (От 1 до 5. 1 = Не, 5 = Определено)
2. Чувствам се обезкуражен/а да участвам в обучение за изграждане на екологични умения, защото:
(Изберете всички опции, които са приложими за вашата ситуация)
 - Никога не съм се замислял/а да участвам в обучение по тази тематика
 - Местоположението на тези програми не е удобно
 - Времето на тези програми не е удобно
 - Форматът на тези програми не е удобен за мен (напр. присъствено, онлайн, смесено обучение и т.н.)
 - Продължителността на тези програми
 - Честотата на занятията
 - Моят работодател не цени тези обучения
 - В моята държава няма много работни места, които изискват тези умения
 - Съдържанието на тези програми не отговаря на текущите ми нужди
 - Обучителите не са достатъчно добре подготвени
 - Материалите и източниците не са актуални
 - Друго
3. Дало ли ви е обучението, в което сте участвали по екологично образование, достатъчно възможности да намерите работа или да напреднете в текущата си работа? (От 1 до 5. 1 = Не, 5 = Определено)
4. Незадължителен отворен въпрос: Ако не сте избрали „Определено“ в предходния въпрос, моля обяснете какво бихте искали да се подобри? Ако имаше повече обучения по екологично образование, колко бихте били склонни да участвате? (От 1 до 5. 1 = Не, 5 = Определено)
5. Ако да – какво бихте искали да научите?

Раздел 3: Устойчиво управление на отпадъците

1. Колко лесно е за вас да научавате за нови обучения по устойчиво управление на отпадъците? (Много лесно, Лесно, Трудно, Много трудно)
2. Чувствам се обезкуражен/а да участвам в обучение за изграждане на умения по устойчиво управление на отпадъците, защото: (Изберете всички опции, които са приложими във вашата ситуация)
 - Никога не съм се замислял/а да участвам в обучение по устойчиво управление на отпадъците
 - Местоположението на тези програми не е удобно
 - Времето на тези програми не е удобно
 - Форматът на тези програми не е удобен за мен (напр. присъствено, онлайн, смесено обучение и т.н.)
 - Продължителността на тези програми
 - Честотата на занятията
 - Моят работодател не цени тези обучения
 - В моята държава няма много работни места, които изискват тези умения
 - Съдържанието на тези програми не отговаря на текущите ми нужди
 - Обучителите не са достатъчно добре подготвени
 - Материалите и източниците не са актуални
 - Друго

3. Дало ли ви е обучението, в което сте участвали по устойчиво управление на отпадъците, достатъчно възможности да намерите работа или да напреднете в текущата си работа? (Определено, Донякъде, Изобщо не, Н/П – ако не сте участвали в обучение)
4. Незадължителен отворен въпрос: Ако не сте избрали „Определено“ в предходния въпрос, моля обяснете защо и направете препоръки какво бихте искали да се подобри?
5. Ако имаше повече обучения по устойчиво управление на отпадъците, колко бихте били склонни да участвате? (От 1 до 5. 1=Не, 5=Определено)

Раздел 4: Зелен преход

1. Чувствам се обезкуражен/а да участвам в обучение относно зелен преход или каквото и да е екологично образование, защото: (Изберете всички опции, които са приложими във вашата ситуация)
 - Никога не съм се замислял/а да участвам в обучение
 - Местоположението на тези програми не е удобно
 - Времето на тези програми не е удобно
 - Форматът на тези програми не е удобен за мен (напр. присъствено, онлайн, смесено обучение и т.н.)
 - Продължителността на тези програми
 - Честотата на занятията
 - Моят работодател не цени обучението
 - В моята държава няма много работни места, които изискват тези умения
 - Съдържанието на тези програми не отговаря на текущите ми нужди
 - Обучителите не са достатъчно добре подготвени
 - Материалите и източниците не са актуални
 - Друго
2. Ако имаше повече обучения по екологична осведоменост и устойчиво управление на отпадъците, колко бихте били склонни да участвате? (От 1 до 5. 1=Не, 5=Определено)
3. Как бихте предпочели да научавате за нови обучения/умения?
 - По имейл
 - В социалните мрежи
 - От работодателя ми
 - По телевизията
 - По радиото
 - По пощата
 - Друго
4. Незадължителен отворен въпрос: Има ли други нужди и предизвикателства, пред които може да сте изправени? Моля, опишете ги по-долу и добавете препоръки. (Отворен въпрос – по-кратък текст)

G R O W S

